

LUONNONVARA-ALAN KLUSTERIN KOKOUS

Muistio

Aika:	21.9.2022 klo 13.00–16.00
Paikka:	Lappia, Maaseutuyrittäjyyden osaamiskeskus, Loue & Teams

Osallistujat: Anne-Mari Söderström, pj.
Kaija Kinnunen, MTK
Olli Lipponen, Metsähallitus Metsätalous Oy
Anna-Riikka Lavia, Arctic Ice Cream Factory
Johannes Vallivaara, Kasvun kaverit/Arktinen maaseutuklusteri
Rauno Kuha, Luonnonvarakeskus
Veikko Maijala, Lapin AMK
Jarmo Saariniemi, Ammattiopisto Lappia
Anne Ristioja, Lapin ELY-keskus
Virpi Anunti, ELY-keskus
Tuula Uusipaavalniemi, ELY-keskus (ennakointivastaavien verkosto)
Hanna Lakkala, Turun yliopisto
Laura Hokajärvi, Kolarin kunta
Hanna-Leena Pesonen, Lapin liitto

Poissa: Annakaisa Heikkonen, MTK
Tuomo Marttila, Metsätalouslyrittäjä
Jari Kurtti, Arctic Superfoods
Rainer Peltola, Luonnonvarakeskus
Kyösti Paloniemi, Lapin koulutuskeskus REDU
Jussi Soppela, Lapin AMK
Marru Kraft, Lapin AMK
Janne Näkkäläjärvi, Saamelaisalueen koulutuskeskus
Inga Savukoski, Lapin TE-toimisto
Marjut Luttunen, Lapin TE-toimisto
Paula Alho, ELY-keskus

1. Kokouksen avaus, asialista ja sihteerin valinta

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.05.

Hyväksyttiin asialista.

Valittiin kokouksen sihteeriksi Anna-Riikka Lavia

2. Läsnäolijat

Todettiin läsnäolijat (ks. osallistujalista yllä). Sovittiin, että Laura Hokajärvi lisätään klusterin jäseneksi ja teamsiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen 16.3.2022 muistio löytyy [luonnonvara-alan klusterin Lapin luotsi -sivulta](#).

4. Klusteritoimijoiden keskeiset ajankohtaiset kuulumiset ja näkymät

Käytännönä on sovittu: Klusterin jäsenet kirjaavat ajankohtaisia kuulumisia ja näkymiä ennen kokousta Luonnonvaraklusterin Teamsin kokoukskansioon tiedostoon_Kokouksen kansioon voi myös tallentaa aineistoja, joita halutaan jakaa kokoukseen osallistuville. Osallistujat tutustuvat etukäteen kirjauksiin ja kokouksessa kukin klusteritoimija nostaa keskusteluun keskeisimmät asiat

ja osallistujilla on mahdollisuus kysellä tarkennuksia kirjatuista asioista. Kirjaukset myös muodostavat pohjan muistion kirjauksille. Klusteritoimijoiden em. tiedostoon kirjaamat kuulumiset ovat muistion liitteenä.

Kokoukseen osallistuneet kertoivat ajankohtaiskuulumisia seuraavasti:

Anne Ristioja kertoi uudesta ohjelmakaudesta ja rahoituksen uusista aluerajauksista ja rahoituslinjauksista. Leader-ryhmät tulevat tekemään omat linjauksensa. Yrityshankkeissa on oltava kestävä kehitys selkeästi mukana esimerkiksi matkailurakentamisessa ja elintarvikeinvestoinneissa. Laajakaistarakentamista tullaan rahoittamaan, sillä muita rahoituksia tähän tarkoitukseen ei ole tulevaisuudessa saatavilla. Uusia teemoja tulevat olemaan älykäs kylä, nuoret ja kansainvälisyys. Rahaa on jaossa huomattavasti, ja kaikki uudet ohjelmat ovat auenneet. Anne rohkaisi ottamaan yhteyttä ja hakemaan rahoitusta.

Johannes Vallivaara aloitti keskustelun siitä, onko käytössä mitään asumiseen liittyvää toimintamallia? Anne kommentoi, että on ollut tonttipörssi, mutta se on jäänyt vain hankkeen aikaiseksi, ja näin ollen samanlaista ei rahoiteta uudestaan. Rauno Kuha totesi, että on todellinen ongelma, kun kunnan alueelle harvaanasutulla maaseudulla olisi tulossa henkilöitä, mutta ei ole missä asua. On asuinkelvotonta rakennuskantaa, eikä tilalle ole tullut mitään. Johannes totesi, että se on myös yrityspuolella ongelma, kun ei ole kiinteistöjä, ja rakennuskustannukset ovat nousseet todella korkeaksi.

Anne esitti toimintamalliksi sitä, että olisi työnantajien yhteinen pooli, jossa hankittaisiin asuntoja. Tulisi kehittää sellaisia toimintamalleja, joissa yritykset jakavat riskin. Jarmo Saariniemi kertoi siirrettävistä pientaloista. Laura Hokajärvi kommentoi, että Tunturi-Lapissa on haasteellista, kun työntekijät ovat sesonkiluonteisia ja vuokratuloa on vaan muutamaksi kuukaudeksi. On myös parakkiratkaisuja, mutta se ei ole kestävä. Jonkin verran on rakennettu jo valmiiksi henkilökunnan tiloja, samalla kun rakennetaan hotelleja. Yritysten yhteisratkaisuja sen sijaan vaikeuttaa yritysten välinen kilpailu työntekijöistä.

Anne vastasi kysymykseen, miten luonnonvara-ala näkyy HAMA-hankkeissa. Ja kyllä se kuulemma näkyy, koska siellä on teemoina ruoka, kalastus ja matkailu. Hakuun on tullut 64 hakemusta ja siellä on hyviä juttuja – tuotekehitystä, digitalisaatiota ja tuotteistamista. Vastaavaa hakua ei ole tulossa uudestaan.

Rauno Kuha totesi tyhjentäneensä pajatson aamupäivällä luonnonvara- ja matkailuklustereiden yhteiskokouksessa pitämässään puheenvuorossa, jossa hän nosti esiin lokakuun [Ruokaa Lapista -seminaarin](#) ja hyvinvointialueiden tuomat muutokset kunnallisiin ruokahankintoihin. Lisäksi hän nosti esille poronhoitolakiin tulleen muutoksen, joka vie ristiriitatilanteiden käsittelyä yhtenäistävämpään suuntaan. Anne totesi, että uudella ohjelmakaudella porotaloudesta osa tuista tulee olemaan kansallista tukea ja vain osa on CAP:iin kuuluvaa tukea.

Vihreän siirtymän osalta Rauno totesi, että tällä hetkellä maataloilla mietitään, miten saadaan leipä riittämään kustannusrakenteen muutoksesta huolimatta, eikä ehditä niin kovasti miettiä hiilidioksidipäästöjä. Menestynyt maatilayrittäjä on aktiivinen seuraamaan maatalouspolitiikkaa ja ympäristöasioita, mutta tällä hetkellä painoarvo on monella selviämässä.

Olli Lipponen totesi, että metsätalouspuolella on tulevaa vuotta ajatellen synkempiä näkymiä, ja ensi vuodelle on taantumaodotuksia. (ks. myös liite)

Johannes Vallivaara kertoi, että ProAgrian neuvonta jatkuu Lappian alla liitännäiselinkeinojen ja matkailun osalta, mutta perusmaatalous ei kuulu siihen. ProAgria on hakeutumassa konkurssiin. Taloushallintopalvelut siirtyvät vanhojen tekijöiden kautta toisiin yhtiöihin, ja kotieläinneuvonnan henkilöt tavoittaa Oulusta. Tukihakupuoli on haaste - mitä Oulu ProAgria pystyy resursoimaan siihen, ja kuinka vastataan kaikista pohjoisimman Suomen maatalojen neuvontaan. Johannes totesi, että pitäisi miettiä, miten lähdetään organisoimaan poistuvia palveluita maatalo- ja elinkeinoneuvonnan osalta, ja uusia tekijöitä – miten järjestetään. (ks. myös liite)

Laura Hokajärvi vetää luonnontuotealan kasvukoordinaattorihanketta kesäkuulle 2024 ja se käsittää tiedonvälitystä ja verkostoitumista. Hanke kattaa luonnontuotteet, liha- ja kalatalouden ja lähiruuan ja tekee pohjatyötä konkreettisille käytännön toteutuksille toimialalla. Hanketta voi seurata Facebook-kanavalla Mettän vilja.

Veikko Maijala kertoi, että Lapin AMK:ssa on satsattu luonnontuotealan hankkeisiin ja koulutukseen. Lapin AMK:lla on halua verkostoitua, jotta voidaan palvella mahdollisimman hyvin olemassa olevia yrityksiä ja tulevia toimijoita. Infrastruktuuriin ja koulutukseen on tehty satsauksia. Veikko toimii myös opinto-ohjaajana luonnonvara-alalla. Lapin Amk erikoistuu yhä enemmän luonnontuotteisiin ja niiden kehittämiskäytänteisiin, sekä porotalouteen. Biolabran avajaiset pidetään tänä syksynä. Metsäpuolen insinöörikoulutus on todella suosittua ja lähes kaikilla valmistuvilla on jo työpaikka tiedossa. (ks. myös liite)

Jarmo Saariniemi täydensi aamupäivän matkailu- ja luonnonvaraklusterin yhteiskokouksessa Louen toiminnasta kertomaansa. Louella on kirjoilla tällä hetkellä 209 opiskelijaa maatalous-, metsä-, puutarha- ja eläinhoitajakoulutuksissa. Aikuispuolen oppisopimuskoulutuksessa on 6 henkilöä. Puutarha- ja metsäpuolella hakijamäärät ovat kasvaneet ja työvoimapula näkyy metsäpuolella. Louelle on haettu elintarviketalo – esiselvityshanketta (Lähiruuan osaamiskeskus Louelle -esiselvitys). ProAgria Lapin tulevaisuudesta keskustellaan Lappiassa, sillä Louelta puuttuu vielä maatalouspuolen neuvonta. Louen toimipisteessä visiona on olla koulutuksen, hanketoiminnan, tutkimustoiminnan ja yritystoiminnan keskus.

Anne jatkoi keskustelua siitä, että sukupolven vaihdoksia on tiloilla valitettavan vähän. Lapin maatalojen tulevaisuus huolettaa ja tulisi miettiä, miten mahdollistetaan jotakin toimintaa tiloilla. Jarmo totesi, että usein viljelijät jäävät omalle tilalle asumaan, vaikka maatalotoiminta loppuu. Siihen on vaikea tulla uutta toimijaa. Lisäksi myös puolisolle pitäisi olla töitä, jos maatala työllistää toisen. Johannes pohti, miten saadaan toiminta siirrettyä jatkajalle talouden näkökulmasta järkevästi ja kannattavasti. Rauno totesi, että kyseessä on yleismaailmallinen ilmiö, ja että viljelijöiden ikärakenne on nouseva ja tilakoko on kasvanut. Pitäisi edistää sellaista politiikkaa, että maatilayrittäjyys olisi houkutteleva elinkeino muiden elinkeinojen rinnalla. Maatilalliset eivät koe itseään yrittäjiksi samoin kuin muut yrittäjät, mikä heijastuu myös jatkajapolveen.

Anne-Mari sanoi, että tarvittaisiin jatkuvasti tilusjärjestelyhankkeen kaltaista toimintaa. Se helpotti perikunnille jääneen peltoalan siirtymistä uusille omistajille ja tehokkaaseen käyttöön. Puhuttiin mahdollisista liitännäiselinkeinoista maataloilla. Jarmo kertoi, että oli käyty keskustelua päiväkodin sijoittumisesta Louelle, mutta tämä suunnitelma peruuntui. Anne kommentoi, että maatilapäiväkoti olisi valtava valtti viimeisimmän allergiatutkimuksen valossa.

Virpi Anunti Lapin ELY-keskuksesta kertoi, että on järjestetty matkailu- ja metsäalan tutustumiskoulutuksia. Esimerkiksi metsäalalla opiskelija saa realistisen kuvan metsäalasta ja voi jatkaa opintoihin ja tutustuu työmahdollisuuksiin. Hakijoita on ollut valitettavan vähän. Myös

maahanmuuttajia on yritetty saada mukaan. Matkailualan paketti on jo matkailualalla työskenteleville, ja se järjestetään aidoissa työympäristöissä. On järjestetty myös luonnontuotteiden talteenottoon ja kalatalouden perustutkintoon liittyviä valtionosuusrahoitteisia koulutuksia. Kiertotalouteen on ReduEdulla vähähiilisyiden asiantuntija koulutuspilotti. TE-live on maksuton kanava, jota voi käyttää työnantajien ja oppilaitoksen tiedotuksessa.

Jarmo ja Olli kertoivat, että heillä on hyviä kokemuksia maahanmuuttajien opiskelu- ja työmotivaatiosta.

Kaija Kinnunen MTK:sta kommentoi, että moni miettii tuotannon alas ajamista tällä hetkellä. (ks. myös liite). Kehittämisajatuksena on noussut esille, pitäisikö metsätaloudella olla oma klusteri, jossa olisi myös teollisuuden ja kuljetuspuolen edustajia. Tuula kertoi, että klusterien muodostamisen taustalla on ollut se, miten koulutukset organisoituvat, ja esimerkiksi teollisuus- ja logistiikkaklusterit ovat erikseen.

Mietittiin klusterien tehtävää. Anne totesi, että nykyään käydään enää harvoin keskusteluja esimerkiksi maaseudun tulevaisuudesta. Välillä on hyvä olla koolla asiantuntijafoorumi, jolloin näkökulmia tulee muualtakin kuin mitä virkamiehenä avautuu työpöydän takaa. Silti yrittäjiä on vaikea saada mukaan.

Hanna-Leena Pesonen kehotti tutustumaan maakuntaohjelman [toimeenpanosuunnitelmaan](#) (TOPSU) ja katsomaan, mitä sinne on luonnonvara-alan ja vihreän siirtymän osalta kirjattu. Se vaikuttaa myös siihen, mitä rahoitusta jaetaan seuraavina vuosina. Ilmastonmuutokseen liittyen Lapissa aletaan tehdä konkreettista ilmastosuunnitelmaa ja sopeutumissuunnitelmaa. Lappi tulee olemaan edelläkävijä ilmastomuutoksen sopeutusratkaisujen toteuttajana esim. luontopohjaisten ratkaisujen kautta. Pohjoisimmassa Lapissa isoja kysymyksiä ovat porotalouden ja matkailun sopeutuminen ilmaston muutokseen. [Kansallinen biotalousstrategia](#) on valmistunut. Onko meillä tarvetta miettiä Lapin omaa toimeenpanosuunnitelmaa? (Biotalous alueilla - tarpeet, ratkaisut ja rahoitus -webinaarin tallenne ja diaesitykset ovat saatavilla biotalous.fi:stä: <https://www.biotalous.fi/suomi-kehittaa/suomen-biotalousstrategia/biotalousstrategian-toimeenpano/webinaari-biotalous-alueilla-tarpeet-ratkaisut-ja-rahoitus/>)

5. Katsetta eteenpäin

Tulevaisuusorientoitunutta keskustelua käytiin Hanna Leena Pesosen johdattamana. Hanna-Leena mietti luonnonvara-alan työvoimapulaa – löydettäisiinkö jotain konkreettista tehtävää, jota klusterissa voitaisiin viedä eteenpäin? Ja onko Lappi-tasolla puhuttu, mistä maailmalta voisi houkutella työvoimaa?

Rauno totesi, että meillä ei ole työvoimapula vaan kohtaanto-ongelma. Onko työsopimukset ja -edut sellaisia, että halutaan tulla töihin? On laajemman yhteiskunnallisen keskustelun paikka, pitäisikö jotain muuttua? Miksei omassa maassa oleva työvoimareservi halua työllistyä esimerkiksi maataloille? Jarmo kertoi, että Ruotsin malli on, että osa-aikatyöläisiä aika paljon. Osa-aikatyön mahdollisuus voisi auttaa.

Virpi kertoi, että [Työkanava Oy](#) palkkaa osa-aikatyökykyisiä töihin ja myy työpanosta ulkopuolelle. Jarmo pohdiskeli, että hyväkuntoisille eläkeläisille voisi tarjota mahdollisuutta ja porkkanaa olla töissä. Siellä on iso potentiaali työelämään.

Tuula kertoi [Työvoiman saatavuuden toimenpidesuunnitelmasta](#), jonka Lapin alueen toimijat ovat yhteistyössä laatineet osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi. Valtakunnallisesti on meneillään TEMin vetämänä tiekarttatyö työvoiman toimialoittaisen ja alueellisen saatavuuden varmistamiseksi <https://tem.fi/tyovoimatiekartat>. Elokuussa oli Suomessa alle 240 000 työttöntä ja Lapissa työttömiä oli alle 8 000, parhaimmillaan voi loppuvuodesta alittua myös 7 000. Avoimia työpaikkoja oli Lapissa elokuussa lähes 10 000. Työvoiman saatavuutta haastaa Lapissa myös pitkät etäisyydet.

Ollin mukaan metsäpalveluyrittäjien katseet ovat suuntautuneet mm. Aasiaan.

Toimihenkilöpuolella hakijoita on hyvin. Anne-Mari kommentoi, että maatiloilta voi vapautua työvoimaresursseja. Pohdittiin, voisiko yhteistyötä tehdä marjafirmojen kanssa? Anne kertoi, että thaimimijat ovat usein riisinviljelijöitä, joilla on kesäaikaan juuri hyvä hetki tulla työskentelemään omassa vuosirytmissään, mutta he eivät ehkä pääse alkukesästä. Kun aletaan jostain tuomaan ja houkuttelemaan työvoimaa, ei koko juttu saisi olla yhden kortin ja yhden maan viranomaisten varassa. Olisi fiksua tehdä rekrytointia yhteispohjoismaisesti useammasta kohdemaasta. Pitäisi katsoa peiliin siinä, että sitten myös otetaan myös ulkomaalaisia töihin, eikä torpata heidän työ- ja harjoittelupaikkoja.

Hanna Lakkala totesi, että tarvittaisiin kokonaisvaltainen asennemuutos, jotta ulkomaisen työvoiman (ml. jo maassa olevat) koko potentiaali voitaisiin hyödyntää. Puhuttiin siitä, miten kielitaito vaikuttaa työllistymiseen.

Mietittiin, pitäisikö tehdä Lapille oma biotaloustrategian toteuttamissuunnitelma, johon sisällytetään luonnonvara-ala ja työvoiman saatavuus. Hanna-Leena ja Anne järjestävät palaverin, jossa mietitään, lähdetäänkö suunnittelemaan ja toteuttamaan Lapin toteuttamissuunnitelman laatimista.

6. Luonnonvara-alan klusterin Lapin luotsi -sivusto

Edellisessä kokouksessa sovittiin, että Anne Ristioja kutsuu koolle asiantuntijaryhmän (Anne, Anna-Riikka Lavia, Anne-Mari Söderström) ja työryhmä käy läpi luonnonvara-alan Luotsi-sivuston ja työstää päivitystarpeet. Tuula päivittää ryhmän työstämät muutokset klusterin luotsi-sivustolle. Apuna käytetään koko luonnonvaraklusteriryhmän asiantuntemusta. Samalla voidaan miettiä Anna-Riikan esille nostaman mahdollisen kannanototon tmv. laatimista maaseutuelinkeinojen vaikeaan tilanteeseen liittyen.

- Anne kutsuu Anna-Riikan ja Anne-Marin palaveriin tsekkaamaan päivitystarve läpi.

Luonnonvaraklusterin vuosittainen ennakointikatsaus, joka löytyy [luonnonvaraklusterin luotsi-sivulta](#) työstettiin vuonna 2020 ja on sovittu päivitettäväksi tänä vuonna.

- Sovitaan myöhemmin, miten sen osalta edetään.

7. Terveiset toimialaklustereiden pj-kokouksesta

Toimialaklustereiden puheenjohtajien ja ennakointivastaavien kokous pidettiin 1.9.2022, koollekutsujana kaivos- ja teollisuusklusteri. Anne-Mari kertoi kuulumiset kokouksesta. Kokouksessa esiteltiin Ponnahus –TKI-palvelumuotoiluprosessi ja oppilaitosten toimintaympäristöjä. Tuula laittaa luonnonvaraklusterin Teamsiin pj-kokouksen muistion ja aineistot.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Tiedoksi

TEM Toimialapalvelu:

Toimialapalvelun uutiskirjeet: <https://tem.fi/toimialapalvelun-uutiskirje>

- Toimialojen näkymät 8.6.2022

Luonnontuoteala: <https://tem.fi/toimialapalvelu/luonnontuoteala>

Elintarvikealan julkaisut: <https://tem.fi/toimialapalvelu/elintarvikeala>

Uusiutuvan energian julkaisut: <https://tem.fi/toimialapalvelu/uusiutuva-energia>

10. Seuraava kokousaika ja -paikka sekä teema

Seuraavan kokous 15.3.2023 klo 12.30–15.30, paikka ja teema ilmoitetaan myöhemmin. Tuula laittaa klusterin jäsenille Outlook-kalenterikutsun.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Klusteritoimija	Luonnonvara-alan/Klusteritoimijan näkökulmasta - Ajankohtaista/tilannekuva nyt, Näkymät/tarpeita, joihin vastattava - Tiedotettavaa
MTK Kaija Kinnunen	Maatalouden kustannusrakenne on muuttunut kestävämmäksi, erityisesti sähkön, polttoaineiden, lannoitteiden ja rehujen hinnat ovat nousseet sietämättömän paljon. Vaikka esim. maidon hinta on noussut viime vuodesta noin 34 prosentilla, ei nousu kata lähellekään kasvaneita kustannuksia. Tuotannosta luopuneita on paljon ja lopettamista harkitsee yhä useampi. Erityisen hankalassa asemassa ovat viimeisen 8 vuoden aikana isoja investointeja tehneet tilat. Samaan aikaan on käyty keskustelua lehmien siemennyspalvelun lopettamisesta Rovaniemen pohjoispuolella. Sukupolvenvaihdoksia ei juurikaan tapahdu, nuoret eivät uskalla lähteä alalle. Julkisuuteen tarvittaisiin positiivisia nostoja alalta, kaikilla ei kuitenkaan mene huonosti.
Metsähallitus Metsätalous Oy Olli Lipponen	Puukauppavuosi on ollut kohtalainen, mutta polttoaineiden hinnan voimakkaan nousun vuoksi myös kustannukset ovat nousseet todella paljon. Hankalin tilanne on puunkuljetusten osalta, mutta koskee kaikkia konetöitä. Ukrainan sodan ja siitä seuranneiden pakotteiden vuoksi kivennäismaiden lannoitteiden hinta nousi 200 %:lla, jos niitä oli saatavilla ollenkaan – valtion maiden osalta kivennäismaiden lannoittamisesta Lapin osalta luovuttiin tämän vuoden osalta kokonaan. Myös työvoimapula suorittavassa portaassa on pahentunut entisestään. Tulevan vuoden ennustaminen hankalaa ja monet yritykset ovat vaikeuksissa.
Kasvunkaverit/Arktinen maaseutuklusteri Johannes Vallivaara	ProAgria Lappi ry:n toiminta päättyvässä. Palvelut siirtyneet pääsääntöisesti entisen henkilöstön kautta toteutettaviksi uusien organisaatioiden kautta. Hanketoiminnan osalta toiminta siirtymässä Ammattiopisto Lappialle. Tiedoista tekoihin Lapin maaseudulla hanke on maataloilille kohdennettu tiedonvälityshanke, jossa on 1 htv – maaseudun yritysten kasvu –hanke on muun kuin perusmaatalouden neuvontahanke, jossa noin 1 htv töissä. Arktinen älykäs maaseutuklusteri seisahtuneessa tilanteessa. ProAgrian toiminnan päätyttyä, haetaan mallia, jolla toimintaa jatketaan.
Lapin AMK Veikko Maijala	Lapin AMKin agrologikoulutus aloitti nyt syksyllä 2022 uudella opetus suunnitelmalla ja päiväopinnoista siirryttiin monimuoto-opetukseen Agrologikoulutus (monimuoto-opinnot), Rovaniemi, syksy 2022 Opinto-opas, Lapin AMK (csc.fi) . Opetussuunnitelmassa korostuu koulutusvastuun ottamisesta korkeakoulurintamalla luonnontuotealan kehittämisestä. Uudessa opetus suunnitelmassa on huomioitu myös Lapin AMKin koulutusvastuu porotaloudesta. Agrologikoulutukseen oli kevään yhteishaussa ensisijaisia hakijoita 3 hakijaa aloituspaikkaa kohden. Metsätalouden koulutukseen on erinomaisesti hakijoita niin päiväopinnoissa kuin myös monimuoto-opinnoissa. Jo valmistumisvaiheessa lähes kaikilla metsätalousinsinööreillä on valmistuessaan tiedossa koulutusta vastaavaa työtä. Lapin AMKin luonnonvara-alan hankkeisiin pääsee tutustumaan tämän linkin kautta Hankkeet - Lapin AMK
TE-toimisto Inga Savukoski Marjut Luttunen	TE-toimistossa ei ole tulossa hakuun uutta alan tvp-koulutusta. Menossa on mm. villivihannesten hyötykäyttökoulutus (ammattikeittiöihin) ja matkailualan pt, jossa voi suorittaa tutkinnon osia. Työnantajapalveluissa alalla näkyy työvoimapula, joka tosin näkyy kaikilla muillakin aloilla. Uutta yritystoimintaakin alalle syntyy.